

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою
Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Заст. голови вченої ради

30 листопада 2016 р., протокол № 6

Положення

ПРО ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЯ ХАІ-НМВ-П/006:2016

Дата введення 01 грудня 2016 р.

Редакція № 1

Харків
2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 2 Всього сторінок 13
--	---	--

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про формування програми навчальної дисципліни (далі – Положення) розроблено відповідно до Положення «Про організацію освітнього процесу», затвердженого вченою радою Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (далі – Університет).

1.2 Програма навчальної дисципліни є нормативним документом Університету, у якому визначаються місце навчальної дисципліни в системі підготовки фахівця, зміст освіти для фахівців певного ступеня вищої освіти й вимоги до формування їх компетенцій.

1.3 Програма навчальної дисципліни розробляється профільною кафедрою для кожної навчальної дисципліни на основі освітньої програми відповідно до навчального плану:

- для бакалаврів – за спеціальністю (напрямом підготовки);
- для магістрів – за спеціальністю і спеціалізацією.

1.4 Програма навчальної дисципліни має забезпечувати:

– відповідність змісту стандартів вищої освіти через безпосередній зв'язок змісту дисципліни з метою формування компетенцій фахівця (знань, вмінь і навичок);

– відповідність «Стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ухвалено на Міністерській конференції у Єрвані 14–15 травня 2015 року);

– можливість використання дисциплінарних компетенцій як інформаційної бази для формування засобів діагностики знань і вмінь;

– однозначність критеріїв оцінювання навчальних досягнень.

1.5 Програма навчальної дисципліни за своїм змістом має визначати:

– обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог стандартів вищої освіти майбутнього фахівця;

– алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, що виключає дублювання навчального матеріалу при вивченні спільних для різних курсів проблем;

– необхідне методичне забезпечення;

– складові й механізми оцінювання знань студентів (засоби діагностики).

1.6 Для різних форм навчання (денна, заочна, екстернатна, дистанційна) розробляється єдина програма навчальної дисципліни з виділенням у ній змістовних модулів, виду контролю й засобів діагностики для кожної із них.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 3 Всього сторінок 13
--	---	--

1.7 Програма навчальної дисципліни як внутрішній нормативний документ визначає навчально-методичні засади діяльності кафедри.

На основі програми навчальної дисципліни розробляють (за необхідності) посібники (методичні комплекси) для самостійного вивчення дисципліни, інші матеріали методичного характеру, що допомагають успішно опанувати матеріал програми.

1.8 Програму навчальної дисципліни розробляють на термін дії навчального плану і поновлюють у таких випадках:

- зміни у стандартах вищої освіти;
- упровадження нової навчальної технології.

1.9 Поточні зміни до програми навчальної дисципліни в разі потреби вносять щорічно до початку нового навчального року у вигляді додатка.

Додаток зі змінами затверджується на засіданні кафедри, ухвалюється науково-методичною комісією Університету з відповідної галузі знань, погоджується начальником навчально-методичного відділу й затверджується проректором з науково-педагогічної роботи Університету, відповідальним за навчальний напрям діяльності.

2 СТРУКТУРА І ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Програма навчальної дисципліни визначає місце й значення навчальної дисципліни в освітньому процесі зі спеціальності (спеціалізації), її загальний зміст, вимоги до знань і вмінь та компетенцій.

Форму програми навчальної дисципліни наведено в додатку А.

2.2 Структура програми навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни має містити такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- вступ;
- мета й завдання навчальної дисципліни;
- інформаційний обсяг навчальної дисципліни;
- рекомендована література;
- форма підсумкового контролю успішності навчання;
- засоби діагностики успішності навчання.

2.3 Структурні елементи програми навчальної дисципліни

2.3.1 Титульний аркуш (або титульна сторінка) містить такі обов'язкові реквізити: назва міністерства, Університету, кафедри (із зазначенням її номера), назва дисципліни, галузі знань, спеціальності, спеціалізації, освітній рівень підготовки, місто та рік укладання.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 4 Всього сторінок 13
--	---	--

На другій сторінці зазначають дату складання програми, кількість сторінок, реквізити розробників, номери протоколів і дати ухвалення програми навчальної дисципліни на засіданнях кафедри та науково-методичної комісії Університету з відповідної галузі знань.

2.3.2 У розділі «Вступ» наводять посилання на відповідну освітню програму та розкривають предмет вивчення, міждисциплінарні зв'язки та визначають змістовні модулі навчальної дисципліни.

2.3.3 У розділі «Мета й завдання навчальної дисципліни» наводять здатності (компетентності), бажаний кінцевий результат, отриманий унаслідок засвоєння дисципліни.

Основні завдання навчальної дисципліни подають у вигляді формулювання системи знань, вмінь і навичок із зазначенням рівня їх сформованості, що дає змогу визначити очікувані результати навчання й забезпечує можливість розроблення необхідних засобів діагностики.

2.3.4 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни містить перелік змістовних модулів (їх зміст) та основних понять, що входять до них із зазначенням загального бюджету часу.

2.3.5 Зміст змістовних модулів подають з короткою анотацією (переліком питань, що складають модуль).

2.3.6 Перелік рекомендованої для вивчення дисципліни літератури подають у двох блоках як основну (базову) і додаткову (допоміжну).

До основної (базової) літератури, як правило, включають сучасні нормативні документи, базові вітчизняні, найкращі зарубіжні підручники та навчальні посібники, які було видано за останні 5–10 років, з урахуванням їх наявності в бібліотеці Університету. У переліку основної літератури наводять не більше п'яти найменувань.

До списку додаткової (допоміжної) літератури включають різні сучасні довідкові, періодичні видання, наукові монографії, методичні рекомендації, у тому числі іноземними мовами, джерела з інтернету тощо. У переліку додаткової літератури наводять не більше двох найменувань на змістовний модуль.

2.3.7 Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль проводять з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершальних етапах.

Підсумковий контроль містить такі види контролю як залік, іспит, диференційований залік або державна атестація, передбачені в навчальному плані.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 5 Всього сторінок 13
--	---	--

Особливості проведення семестрового підсумкового контролю доводяться до відома студентів групи на першому занятті з дисципліни.

2.3.8 У розділі «Засоби діагностики успішності навчання» зазначають лише назви засобів діагностики знань з урахуванням особливостей запланованих результатів навчання, а саме:

- письмове опитування при проведенні модульного контролю;
- екзаменаційні білети з теоретичними й практичними завданнями;
- комплексні або ситуаційні завдання;
- усне опитування при проведенні лабораторних робіт;
- тестові контрольні роботи (за необхідності з використанням ЕОМ)

тощо.

3 ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ, УХВАЛЕННЯ Й ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Програму навчальної дисципліни розробляють на термін дії навчального плану й коригують у разі потреби шляхом внесення змін до додатку щорічно.

3.2 Програму навчальної дисципліни розробляють в одному примірнику.

3.3 Програму навчальної дисципліни розробляє провідний викладач або група викладачів кафедри, що забезпечують викладання цієї дисципліни, до початку поточного навчального року.

3.4 Відповідальність за своєчасну і якісну підготовку програми навчальної дисципліни покладається на завідувача кафедри.

3.5 Програму навчальної дисципліни розглядають на засіданні кафедри (спільному засіданні кафедр), яка (які) забезпечує (забезпечують) викладання відповідної навчальної дисципліни; підписує розробник (розробники) програми, завідувач кафедри (завідувачі кафедр).

3.6 Програма навчальної дисципліни ухвалюється науково-методичною комісією Університету з відповідної галузі знань, погоджується начальником навчально-методичного відділу, затверджується ректором Університету.

3.7 Термін дії програми навчальної дисципліни становить повний термін викладання цієї навчальної дисципліни для здобувачів певного навчального року, у якому заплановано її викладання.

3.8 Оригінал програми навчальної дисципліни зі всіма додатками зберігається до семи років (чотири роки бакалаврату, два роки магістратури та один рік на працевлаштування), а її електронна копія – 10 років у навчально-методичному відділі Університету.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 6 Всього сторінок 13
--	---	--

3.9 Копія (на паперовому носії) програми навчальної дисципліни зі всіма додатками зберігається на кафедрі, яка викладає цю дисципліну.

4 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

4.1 Положення затверджується вченою радою Університету й вводиться в дію наказом ректора Університету.

4.2 Контроль за виконанням Положення здійснюють посадові особи Університету в межах своїх повноважень, установлених у посадових інструкціях.

4.3 Зміни та доповнення до Положення розглядаються й затверджуються вченою радою Університету й вводяться в дію наказом ректора Університету.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

В. М. Павленко

Начальник навчально-методичного відділу

Н. І. Косач

Начальник навчально-аналітичного відділу

А. Г. Чухрай

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклін В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 7 Всього сторінок 13
--	---	--

Додаток А

ФОРМИ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

А.1 ФОРМА ТИТУЛЬНОГО АРКУША ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ З ЦИКЛУ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра _____ (№ _____)
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

(ініціали та прізвище)
« _____ » _____ 20__ р.

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

**навчальної дисципліни загальної підготовки
бакалавра (магістра)**

(освітній ступень)

(за вибором) – вказати якщо навчальна дисципліна є такою

Галузь знань: _____
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: _____
(код та найменування спеціальності)

Спеціалізація: _____
(найменування спеціалізації)

Харків 20__ рік

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 8 Всього сторінок 13
--	---	--

А.2 ФОРМА ТИТУЛЬНОГО АРКУША ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ З ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра _____ (№ _____)
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

(ініціали та прізвище)
« _____ » _____ 20__ р.

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни професійної підготовки
бакалавра (магістра)

(освітній ступень)

(за вибором) – вказати якщо навчальна дисципліна є такою

Галузь знань: _____
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: _____
(код та найменування спеціальності)

Спеціалізація: _____
(найменування спеціалізації)

Харків 20__ рік

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклін В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 9 Всього сторінок 13
--	---	--

Програма навчальної дисципліни _____

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю _____
спеціалізацією _____

«___» _____ 20__ р, – ___ с.

Розробник: _____
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис)

Програму розглянуто на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від «___» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(назва кафедри, науковий ступінь та вчене звання завідувача)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Ухвалено науково-методичною комісією Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» з галузей знань*

Протокол № ___ від «___» _____ 20__ р.

Голова _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено

Начальник навчально-методичного відділу _____
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Примітка* – зазначати НМК з відповідних галузей знань, до яких належить спеціальність:

НМК 1 – НМК з галузей знань «Механічна інженерія», «Електрична інженерія» й «Транспорт»;
НМК 2 – НМК з галузей знань «Математика та статистика», «Інформаційні технології», «Автоматизація та приладобудування», «Хімічна та біоінженерія» та «Електроніка та телекомунікації»;
НМК 3 – НМК з галузей знань «Природничі науки» й «Архітектура та будівництво»;
НМК 4 – НМК з галузей знань «Культура і мистецтво», «Гуманітарні науки», «Соціальні та поведінкові науки» й «Управління та адміністрування».

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 10 Всього сторінок 13
--	---	---

ВСТУП

Програму навчальної дисципліни _____ складено відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки _____ (назва освітнього ступеня) спеціальності (спеціалізації) _____.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є _____

Міждисциплінарні зв'язки: _____

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

- 1 _____
- 2 _____

1 Мета й завдання навчальної дисципліни

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни _____ є _____

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни _____ є _____

1.3 Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

вміти:

мати уявлення:

На вивчення навчальної дисципліни відводиться:

для денної форми навчання: _____ годин(и) _____ кредитів ECTS;

для заочної форми навчання: _____ годин(и) _____ кредитів ECTS.

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

<p>Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення Про формування програми навчальної дисципліни</p>	<p>СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 11 Всього сторінок 13</p>
---	--	--

2 Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Основні питання:

- 1 _____
- 2 _____

Змістовий модуль 2

Основні питання:

- 1 _____
- 2 _____

3 Рекомендована література

Основна:

- 1 _____
- 2 _____

Додаткова:

- 1 _____
- 2 _____

4 Форма підсумкового контролю успішності навчання _____

5 Засоби діагностики успішності навчання _____

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016
Сіроклин В. П.			

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 12 Всього сторінок 13
--	---	---

ЛИСТ ОБЛІКУ ОЗНАЙОМЛЕННЯ

З Положенням ознайомилися:

№ з/п	Прізвище, ініціали	Посада	Дата	Підпис

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклин В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»	Положення Про формування програми навчальної дисципліни	СУЯ.ХАІ-НМВ-П/006:2016 Дата: 30.11.2016 Редакція: 1.0 Стор. 13 Всього сторінок 13
--	---	---

ЛИСТ ОБЛІКУ ВНЕСЕННЯ ЗМІН

Номер зміни	Дата введення в дію	Номер пункту, що змінюється	Прізвище й ініціали особи, яка зробила запис

Розроблено:	Перевірено:	Видав:	Дійсне з:
Косач Н. І. Сіроклін В. П.	Павленко В. М.	ХАІ	01.12.2016